

Traian Nișescu l-a ajutat substanțial pe regizor prin decorurile sale simple, sugerînd economic locul acțiunii cu o densă substanță poetică (prologul aduce prin metaforă Spania, un soare roșu, înșingărat, ca un poem de Lorca), deși uneori exteriorele aminteau mai mult un oraș de pe continentul african.

Vioiciunea, mișcarea trepidantă, ritmul alert au stat, e drept, la baza intențiilor regizorale. Curios, însă regizorul nu și-a ales pentru spectacol actorii cei mai indicați prin aptitudinile lor să slujească comicul. Victor Moldovan relevă numai intenția de a-l interpreta pe istețul Rebollo, nu are însă hazul personajului; C. Bărbulescu a înmuiat în falduri de catifea rezonanțele bărbătești, umorul cazon al lui Don Lope.

Mihai Fotino a conceput personajul plecînd de la o mască potrivită (bună transfigurare după Doré), dar și-a „topit” apoi pe parcurs forța comică, iar C. Rautchi a mizat excesiv pe bufonada grotescă (în care gargarismele vocale îi constituie o prematură și neartistică manieră). Foarte șters, fără vlagă, a fost interpretul lui Juan — Liviu Crăciun; Simona Bondoc a fost inegală, într-un rol în care trebuia să-și valorifice o prezență și mai strălucitoare, mai plină de farmec.

Pilonul principal al distribuției a fost Matei Alexandru: Pedro Crespo.

În spectacol, actorul a apărut cu o mască ciudată și nefirească de gînditor al Renașterii (Michelangelo + Galileo) deși joacă rolul unui simplu țăran. (Să fi pornit regizorul în caracterizarea fizică a personajului de la replicile pretențioase ale acestuia?)

Interpretul a rostit cu mult calm, cu echilibrul artistic replicile; firescul, autenticitatea personajului au fost prezente, dar o monotonie monocromă a fost aruncată peste mișcările sufletești ale lui Crespo. Matei Alexandru s-a apropiat mai mult de personaj în notele de umor ale acestuia și i-a intuit dramatismul mai bine în ultimul act; în general, compoziția sa nu e încă deplin încheată, actorul pare încă în căutarea personajului.

Coca Andronescu a adus pe scenă umorul ei suculent și tonic, fiind mai puțin izbutită în scenele de atmosferă hispanică.

Damian Crișmaru, ca și C. Rautchi, e uneori supus propriei sale maniere declamatorii, care-l situează pe o orbită excentrică spectacolului; în scena confruntării finale însă, personajul apare mai aproape de resorturile sale psihologice.

Inegal, spectacolul nu e revelatoriu pentru posibilitățile dovedite pînă acum de tînărul regizor. Să fie de vină în primul rînd piesa? Sperăm că da.

TEATRUL ARMATEI

„SCANDALOASA LEGĂTURĂ DINTRE DOMNUL KETTLE ȘI DOAMNA MOON” DE J. B. PRIESTLEY

Data premierei: 4 octombrie 1960. Regia: George Rafael. Decoruri și costume: Dan Nemeșanu.

Distribuția: Val Săndulescu (Dl. Kettle); Athena Marcopol (D-na Twigg); Lilliana Tomescu (Monica Twigg); Geo Maican (Consilierul Hardacre); Aurel Rogalski (Comisarul Street); Migry Avram Nicolau și Vera Lazăr (D-na Moon); Dan Nicolae (Dl. Moon); George Sion (Dl. Clinton); Mihai Herovianu (Dr. Grenock).

Un spectacol și o piesă despre care s-a scris mult.

Un Priestley mai puțin cunoscut publicului nostru, un Priestley care suride amar, sceptic, uneori incisiv, cîteodată violent, într-o comedie ce demască în general aspecte binecunoscute ale „mirificului” mod de viață capitalist: eroii lui Priestley gravi-

tează în jurul unor absurde și rigide prejudecăți anglosaxone.

Dincolo de toate calitățile piesei, de verva ei spumoasă, de replica promptă și pregnantă (pe linia „școlii” lui Shaw), problematica piesei rămîne însă minoră. Domnul Kettle, un distins „gulerat”, se revoltă într-un chip original pe societatea în care trăiește:

și cumpără două talgere, un revolver-jucărie de tras la țintă și bea whisky, ascultând muzică la radio și acompăniind-o cu bătăi într-o căldare. Iată senzaționala „revoluție” a domnului Kettle... Risca să fie cooptat într-un club al originalilor. S-a întâmplat să fie altfel. Orașelul Brickmill s-a revoltat... Domnul Kettle s-a îndrăgostit de doamna Moon, care aspiră către o legătură sufletească superioară. Kettle o transformă pe doamna Moon, asemenea lui Higgins — pe Eliza Doolittle, numai că în sens invers.

E o furtună extraordinară într-un... pahar cu apă. Nu e vorba numai de faptul că autorul și piesa nu dau soluții — pentru că nici nu puteau —, dar această comedie nu are nici pe departe tăișul grav, investigația socială a pieselor lui Shaw... Semnificația și valoarea ei stau în portretizări care, fiecare, luminează rapacitatea, stupiditatea și conformismul mecanic mic-burghez. De altfel, comedia trăiește prin iluminarea acelei mecanici stupide ce-i guvernează pe eroii piesei.

George Rafael a mers mai departe de text... El mărturisește: „Am tratat într-un mod liber și simbolic replica finală a doamnei Twigg: «a stat ploaia», nu în litera indicațiilor textului, ci în spiritul său».

Spectacolul se caracterizează, în primul rând, prin acuratețea desenului general, în care nu există stridențe grave sau neconcordanțe. Eroii își poartă biografiile pe scenă fără ostentație; umorul e servit cu finețe, fără exagerări ridicole; există chiar în această privință un „exces de pudoare”, o ușoară teamă de forța unui ris exploziv, bănuț poate că ar putea deranja stilul spectacolului.

Val Săndulescu aduce un suflu comic și inteligență scenică. Se orientează prompt „pe replică”, are prospețimea pe care o cere Stanislavski interpretului și dă totdeauna cuvântului un „carat” prețios, e stăpinit însă de o ciudată sfiiciune față de personaj (și nu e prima dată când remarcăm acest lucru), fiind mai degrabă inteligentul și talentatul actor Val Săndulescu decît ieri Bolșakov, sau azi Kettle... Solicitat mult ca o prezență ce trebuie să domine scena, interpretul are o ușoară timiditate, singur în fața publicului (vezi scena cu toba), iar verva sa nu are mereu același diapazon tăios. În momentele în care

face mărturiile revelațiilor pe care le-a trăit, regizorul l-a invitat pe el și pe doamna Moon să vorbească cu glasuri și accente ce veneau din alte piese.

Migry Avram-Nicolau o întruchiează pe doamna Moon, care, dintr-o rece pedantă, devine femeia caldă și entuziastă, gata să participe la revolta domnului Kettle. În prima parte a piesei (în care feminitatea ei răzbătea transparent), burgheza anglo-saxonă a fost bine portretizată. Dar apoi, transformată, doamna Moon nu mai are farmecul pe care l-am fi așteptat. De altfel, ea se transformă printr-o oribilă rochie „rose-bonbon”, care „rimează” cu prostul gust și nu cu visurile și aspirațiile legate de acest veșmint, dorit de mult de doamna Moon. Rochia prost aleasă pare simbolic o graniță și pentru nerealizarea personajului în cea de a doua sa ipostază.

O plăcută surpriză: Dan Nicolae — bun interpret al domnului Moon — sugerează cu mult farmec subtextul, are finețe, sensibilitate, deși e mai șters în momentele de ansamblu, în care „se pierde”.

Liliana Tomescu aduce în scenă același haz, personal, aceeași dezinvoltă prezență. Am dori însă ca fiecare apariție a acestei talentate artiste

Val Săndulescu (dl. Kettle) și Migry Avram Nicolau (d-na Moon)

să fie în egală măsură și o „surpriză” artistică în sensul unor permanente căutări novatoare.

Excelent, fără rezervă, Aurel Rogalski, admirabil tip de polițist britanic — „vulpe bătrână” — dar stupid totodată, dăluind cu măiestrie fiecare amănunt. O apariție copioasă! În egală măsură, Athena Marcolop ne-a sugerat cu artă „clasicul” tip al guvernantei. George Sion și Geo Maican și-au descoperit mai greu personajele;

ele trebuiau să fie un reazem, un material de bază pentru contrastele comice, și au fost în mai mică măsură.

Mihail Herovianu a fost un amuzant dr. Grenock, amestec de știință și șarlatanism.

Decorul lui Dan Nemțeanu — un spiritual „interior” — a urmărit și a reușit să adincească portretizările personajelor, sugerând mediul lor ambiant.

„NOPTI ÎN MADRID” DE ERNEST HEMINGWAY

Data premierei: 13 decembrie 1960. Regia: Andrei Brădeanu. Decoruri și costume: Ion Ipser.

Distribuția: Ion Petratu (Soldatul); Victoria Dobre-Obreja (Fata); Geta Cibolini Făgădăru și Vera Lazăr (Dorothy); George Manu, George Turcanu (Preston); Virgil Vasilescu, Maricel Laurențiu (Hotelierul); Const. Brezeanu (Philip); Ion Igorov (Electricianul); Mariana Vincze (Anita); Sebastian Radovici, Vasile Lupu (Combatanți); Ion Porsilă (Guardul de asalt); Nelli Cutava, Jeni Argeșanu (Petra); Dorin Moga (Wilkinson); Costel Zaharia (Antonio); Sabin Făgărășanu (Max); George Turcanu (Un combatant); Gr. Constantin (O santinelă); Iulian Marinescu (Generalul); Cornel Rusu (Aghiotantul); C. Elefterescu (Civilul); George Sîrbu (Transmisionistul).

Familiar marelui public și iubit de acesta, Ernest Hemingway a fost prezent de Teatrul Armatei în ipostaza de dramaturg, prin *Nopti în Madrid* (de fapt, *Coloana a V-a*).

Nu e greu să recunoști chiar în piesă marelui suflu epic al autorului, personalitatea sa covârșitoare, care circulă prin textul dramatic asemenea unuiia dintre nestăvilitele curente oceanice atât de iubite de romancier.

Piesa e, așadar, o frescă din propria sa experiență de luptător antifascist, aproape o pagină dramatizată din *Cui îi bate ceasul*, un reportaj notat cu febrilitate între bombardamentele tunurilor din Leganes și Garabitas.

Americanul Philip trăiește războiul, încețat între contradicțiile ciudatei sale personalități, dublat fiind însă de caracterul unui luptător pentru care eroismul poate fi un fapt cotidian.

Comunistul german Max, consecvent revoluționar, soldat credincios în slujba comunismului, e situat pe un alt plan uman decât Philip, încredințându-se revoluției, fără ezitare, dincolo de ființa sa umană, însăși rațiunea de a exista.

Tema piesei îi oferă lui Hemingway prilejul unor incursiuni literare în perioada războiului civil spaniol, demascând amestecul fascist, îndreptat

împotriva trupelor internaționaliste, și atrăgând atenția asupra primejdiei pe care o constituie „coloana a V-a”, dușmanul infiltrat în rândurile proprii, diversioniștii, spionii.

Fără a fi, pe departe, la nivelul prozei marelui scriitor realist american, piesa rămâne un mesaj cald, un omagiu adus comuniștilor spanioli și solidarității internaționale muncitorești.

Din păcate, tinărul regizor al piesei, Andrei Brădeanu, a urmărit consecvent, parcă în mod special, tocmai slăbiciunile piesei. Furat de intenția de a aduce pe scenă o vagă și cu totul exterioară atmosferă, el a subliniat, în primul rînd, nesemnificativa aventură erotică dintre Philip și Dorothy.

Spectacolul nu are un ax ideologic unitar, e confuz, adesea chiar lipsit de logică, golit de sensurile sale majore și, uneori, redus la proporții operetistice, fapt pentru care reprezentarea lui stîrnește chiar unele nedumeriri.

Spectacolul e, așadar, *Nopti în Madrid* (titlu de spectacol revuistic) și nu *Coloana a V-a*, așa cum și-a botezat Hemingway piesa.

Interpreții au fost conduși pe linia unei confuzii generale în spectacol. C. Brezeanu a avut o oarecare dezinvoltură într-un personaj căruia i-a